सर्वेक्षण प्रतिवेदनमा प्रयोग गरिएको केही महत्वपूर्ण शब्दावलीको व्याख्या

शब्द		अर्थ
आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्या	:	१५ वर्षभन्दा माथि र ६४ वर्षभन्दा मुनिको जनसङ्ख्यामध्ये कामगर्न सक्ने उमेरको अनुपात ।
एकल परिवार	:	एक परिवारमा जसमा बुवा, आमा, र तिनका छोराछोरी मात्र रहने परिवार ।
संयुक्त परिवार	:	एउटै परिवारमा बुवा, आमा, छोरा, छोरी, बुहारी, नाति, नातिनी, काका, काकी आदि रहने परिवार ।
जनघनत्व	:	प्रतिवर्ग कि.मि. जमिनमा बासोबास गर्ने जम्मा जनसङ्ख्या
दीर्घ रोग	:	एकपटक लागिसकेपछि पुनः (सहजै) निको नहुने खालका रोगहरु, जसले रोग लागेको व्यक्तिलाई लामो समयसम्म पिडा दिइरहन्छ वा नियमित औषधी खाइराख्नुपर्ने अवस्था ।
परिवारको औषत आकार	:	एकै भान्सामा खाने, बस्ने तथा परिवारको आम्दानी बाँडफाँड गर्ने जम्मा परिवार सङ्ख्या ।
बाल मृत्युदर (प्रति हजारमा)	:	एकवर्ष भित्र भएका प्रतिहजार जिवित जन्ममा मृत्यु भएका बालबालिकाको सङ्ख्या ।
मातृ मृत्युदर (प्रति हजारमा)	:	जम्मा जिवित जन्ममा गर्भवस्ता वा सुत्केरीसम्बन्धी जटिलताका कारण हुने आमाको मृत्यू प्रति १००००० (यस प्रतिवेदनमा भने हजारमा) ।
लिङ्ग अनुपात	:	प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको सङ्ख्या ।
घरधुरी	:	सामान्यतया घरधुरीलाई घरको एउटै छाना मुनी एउटै भान्छामा खाने गरी व्यवहार गरिरहेका परिवारलाई बुझाउँछ, तथापि यस सर्वेक्षणमा घरधुरीलाई परिवारको रुपमा व्याख्या गरिएको छ ।
अनाथ	:	कुनै पनि बालबालिकाको बुवा वा आमा अथवा दुवै नभएको साथै दुवै अविभावकहरु छुट्टिएर बसेको अवस्थापनि बुझिन्छ ।
आधारभूत सर्वेक्षण	:	कुनै पनि स्थानको वस्तुस्थितिहरु थाहा पाउन गरिने वैज्ञानिक अध्ययन ।
बालहिंसा	:	बालबालिकाहरु प्रति गालि-गलौज, दुर्व्यवहार, र कुटपिट भएको जनाउने ।

साक्षरता	:	सामान्य नेपाली अक्षर लेखपढ गर्न सक्ने अवस्था ।
अनुपस्थित व्यक्ति/परिवार	:	कुनै पनि परिवारका ६ महिनासम्म कुनै कारणले आफ्नो घर/परिवारमा नबसिरहेको अवस्था ।
वैदेशिक रोजगारी	:	काम गर्न नेपाल बाहिर अन्य मुलुकमा गएको व्यक्ति ।
वृद्धवृद्धा	:	नेपाल सरकारले ७० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर भएका वृद्धवृद्धालाई मान्दछ र सोहि व्याख्याअनुसार वृद्धवृद्धा भत्ता दिने गरीएको छ ।
आधुनिक कृषि	:	वैज्ञानिक विधि र आधुनिक प्रविधि प्रयोगद्वारा गरिने कृषि ।
सेयर व्यवसाय	:	सेयर व्यवसाय शब्दावलीले यस सर्वेक्षणमा जलविद्युतको सेयरको बारेमा सूचीत गराउँदछ । सेयर किनबेच गरेर आम्दानीको श्रोत बनाउने जनाँउदछ ।
बालअधिकार	:	बालबालिकाले पाउनुपर्ने आधारभूत अधिकार जसले गर्दा बालबालिकाले पाउने सबै प्रकारको अधिकारको जानकार गराउँदछ, बालअधिकारका चार खम्बा छन् : बाँच्न पाउने अधिकार, संरक्षणको अधिकार, विकसित हुन पाउने अधिकार र सहभागिताको अधिकार ।
जलन	:	आगोको ज्वाला, तातो झोल पदार्थ वा वस्तु, विजुली वा कुनै रसायनीक वस्तुले शरीरमा हुने घाउ अथवा चोट ।
चोटपटक	:	शरीरमा हुने कुनै किसिमको चोट वा घाउ जसको लागि स्वास्थ्य उपचारको आवस्यक पर्ने वा जसले गर्दा आफ्नो समान्य दिन चरियामा बाधा पुग्दछ ।
जनसंख्या	:	सर्वेक्षणको अवधिभर कुनै पनि स्थानमा उपलब्ध हुने मानिसहरुको सङ्ख्या ।
घरमूली	:	परिवारका एक प्रमुख सदस्य जसले परिवारको पक्षमा निर्णय गर्ने गर्दछ ।
अपाङ्गता	:	शरीरको कुनै एक अङ्गले पूर्णरुपमा कार्य गर्न नसक्ने अवस्था ।
प्रमुख पेशा	:	कुनै एक व्यक्तिले आयआर्जनका लागि सबैभन्दा बढी समय दिने पेशा ।
प्रमुख आम्दानीको स्रोत	:	धेरै आयआर्जन हुने श्रोत ।

खानेपानी शुद्धिकरण विधि	:	पानीको माध्यमबाट लाग्न सक्ने रोगहरुको निर्मूलिकरण गर्ने विधि ।
स्वास्थ्य विमा	:	एक किसिमको विमा, जसबाट विमा गराईएको व्यक्तिको स्वास्थ्य उपचार र औषधीको आर्थिक भरपाईं गरिन्छ ।
बाल विवाह	:	१८ वर्ष भन्दा मुनिको उमेर भएका बालबालिकाहरुको गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ ।
विप्रेषण/ रेमिटेन्स	:	कुनै पनि व्यक्तिले वैदेशिक रोजगारीबाट कमाएर पठाएका रकम ।
स्वामित्व	:	आफ्नो नाममा भएको कुनै पनि वस्तु, घर, जग्गा/जमिन, वा सामान ।
खाद्य सुरक्षा	:	बाँच्नका लागि आवश्यक हुने र वर्षभरी ढुक्कसँग खाद्य वस्तुको भौतिक तथा आर्थिक रुपमा पहुँच भएको अवस्था ।
सीपमूलक तालिम	:	यस्तो प्रकारको तालिम जसबाट व्यक्तिले सीप विकाससम्बन्धी ज्ञान/क्षमता अभिवृद्धि गर्नसक्छ र सोलाई प्रयोग गरी आयआर्जन पनि गर्न सक्दछ ।
जनचेतनासम्बन्धी तालिम	:	यस्तो किसिमको तालिम जसले व्यक्तिलाई उक्त विषयको जानकार गराई व्यक्तिगत तथा सामाजिक रुपान्तरण गर्न सहयोग गर्दछ ।
समाजिक सुरक्षा भत्ता	:	नेपाल सरकारले वृद्धवृद्धा, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला/विधवा, दलित बालबालिकलाई सामाजिक तथा आर्थिक रुपमा सवल बनाउनका लागि उपलब्ध गराउने रकम ।